

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**СЕКТОР ЗА НАДЗОР НАД ОБАВЉАЊЕМ ДЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА
ОДЕЉЕЊЕ ЗА НАДЗОР НАД ДЕЛАТНОШЋУ
ДОБРОВОЉНИХ ПЕНЗИЈСКИХ ФОНДОВА**

**СЕКТОР ДОБРОВОЉНИХ ПЕНЗИЈСКИХ
ФОНДОВА У СРБИЈИ**

Извештај за прво тромесечје 2019. године

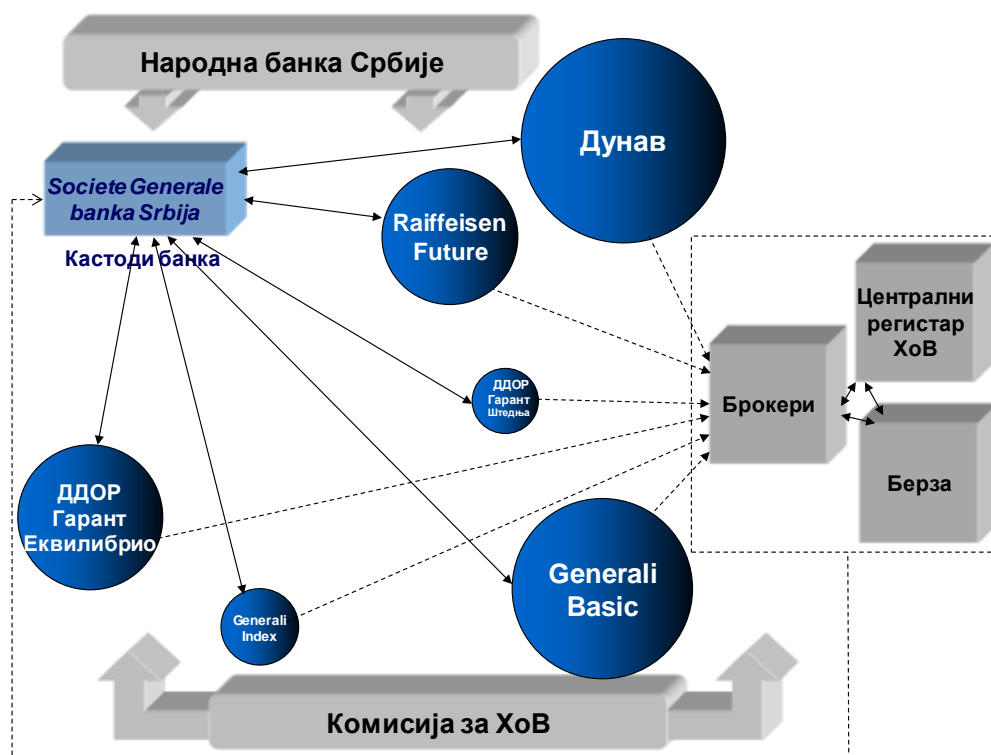
Садржај:

1. Учесници на тржишту добровољних пензијских фондова	3
2. Нето имовина добровољних пензијских фондова	4
3. Структура имовине добровољних пензијских фондова.....	5
4. Принос од улагања	6
5. Накнаде друштава за управљање	10
6. Обим трговања хартијама од вредности.....	10
7. Трансакциони трошкови	11
8. Број и структура корисника	12
9. Уплате, исплате и пренос средстава.....	14

1. Учесници на тржишту добровољних пензијских фондова

На тржишту добровољних пензијских фондова на крају првог тромесечја 2019. године пословала су четири друштва за управљање, која су управљала имовином седам добровољних пензијских фондова, једна кастоди банка, пет банака посредника¹ и једно осигуравајуће друштво посредник².

Слика: Учесници на тржишту добровољних пензијских фондова

На крају првог тромесечја 2019. године, у друштвима за управљање била су 122 запослена. Број запослених је исти као у претходном тромесечју.

Народна банка Србије, на основу положеног стручног испита и осталих испуњених услова, издаје дозволу за обављање послова информисања о пословању добровољних пензијских фондова. До краја првог тромесечја 2019. године издате су 792 дозволе за обављање послова агента продаје.

Друштва за управљање, банке и осигуравајућа друштва као посредници могу ангажовати агента продаје. На крају првог тромесечја 2019. године друштва за управљање ангажовала су 94 агента, банке посредници 446 агената, а друштва за осигурање 25 агената.

¹ Raiffeisen banka a.d. Beograd, Societe Generale banka Srbija a.d. Beograd, NLB banka a.d. Beograd, Addiko Bank a.d. Beograd и Sberbank a.d. Beograd.

² DDOR NOVI SAD a.d.o. Novi Sad.

2. Нето имовина добровољних пензијских фондова

Нето имовина фондова на крају првог тромесечја 2019. године износила је 41,6 милијарди динара. У првом тромесечју нето имовина је порасла за 3,6%. На промену вредности нето имовине утичу нето уплате³

средстава у фондове, исплате средстава из фондова и добит коју фондови остварују од улагања. У првом тромесечју 2019. године укупне уплате износили су 1,08 милијарди динара, чланови су повукли 461,19 милиона динара, док је добит од улагања износила 853,15 милиона динара.

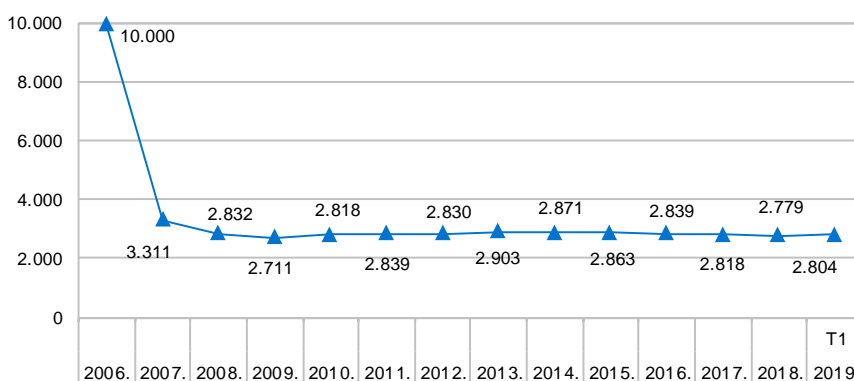
На крају првог тромесечја 2019. године нето имовина износила је 41,6 милијарди динара.

Нето имовина у сектору на крају периода (у млрд RSD)

2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019. Т1
3,1	4,6	7,2	9,9	12,5	16,0	19,7	23,6	28,9	32,8	36,2	40,2	41,6

Извор: Народна банка Србије.

Концентрација у сектору на крају периода (Херфиндал–Хиршманов индекс)

Извор: Народна банка Србије.

Тржишна концентрација у сектору⁴ на крају првог тромесечја 2019. године, мерена Херфиндал–Хиршмановим индексом, износила је 2.804 поена, што указује на високу концентрацију на тржишту добровољних пензијских фондова.

³ Нето уплате су укупне уплате умањене за накнаду приликом уплате.

⁴ Посматрано према учешћу у укупној нето имовини.

Ако се фондови класификују према висини нето имовине фонда према висини нето имовине сектора, у групама „велики” и „средњи” налазе се по два фонда, који заједно остварују тржишно учешће од 95%, док највећи фонд има удео од око 41%.

Број фондова у групама подељеним према тржишном учешћу (у јединицама)

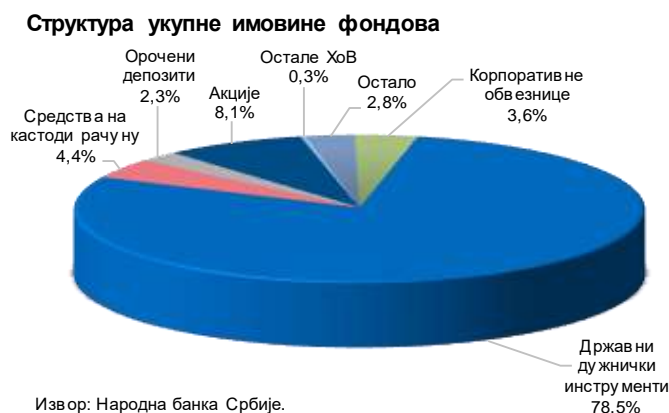
Учешће у нето имовини (у %)	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019. Т1
Велики (20 и више)	3	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Средњи (5–19,99)	-	2	3	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Мали (0–4,99)	4	6	5	4	5	5	2	2	3	3	3	3	3

Извор: Народна банка Србије.

3. Структура имовине добровољних пензијских фондова

На крају првог тромесечја 2019. године структура улагања имовине фондова није знатније измењена. Највећи удео имале су државне обвезнице, које су чиниле 78,5% укупне имовине. Средства на кастоди рачунима и орочени депозити банака чинили су 6,7%, акције – 8,1% укупне имовине фондова, а остале хартије од вредности – 0,3% (обвезница Европске банке за обнову и развој). Улагање у инвестиционе јединице отворених инвестиционих фондова и потраживања чине класу *Остало*, која је износила 2,8%. У овом тромесечју јавља се улагање у корпоративне обвезнице, и то у износу од 3,6% имовине.

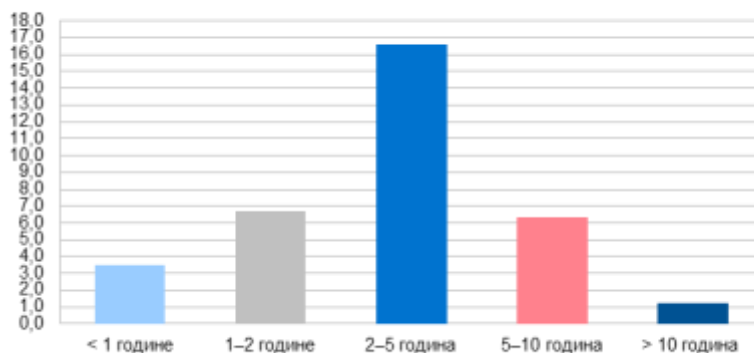
Највише средстава уложено је у државне дужничке инструменте – 78,5%.

На крају првог тромесечја 2019. године, 10,1% државних дужничких инструмената имало је рок доспећа до годину дана, 19,4% – од једне до две године, 48,4% – од две до пет година, 18,5% – од пет до десет година и 3,6% – преко десет година.

Просечна рочност средстава⁵ уложених у државне дужничке инструменте је 3,6 година.

Рочна структура улагања у државне дужничке инструменте
(у млрд RSD)

У домаћој валути, на крају првог тромесечја 2019. године, налазило се 87,2% укупне имовине, а у иностраној валути 12,8% укупне имовине (у еврима).

4. Принос од улагања

На крају првог тромесечја 2019. године *FONDex*⁶ је достигао вредност од 2.923,76⁷. Пораст *FONDex*-а представља пондерисани просек приноса свих фондова, и у првом тромесечју 2019. године износио је 2,1%, а за последњу годину дана 6,4%. Принос *FONDex*-а од почетка пословања⁸ износио је 9,1%.

Ако се има у виду структура улагања имовине фонда, закључује се да на принос утичу: промена криве приноса на државне дужничке инструменте⁹, промена вредности акција, висина референтне каматне стопе, висине каматних стопа банака и промене курса динара према евр и долару.

У првом тромесечју 2019. године на примарном тржишту дужничких државних инструмената у динарима било је емисија државних хартија од вредности следеће рочности: трогодишње (18,3 милијарде динара) по стопи 3,73%, петогодишње (10,6 милијарди динара) по стопи 4% и седмогодишње (18,3

⁵ Рочност инструмената пондерисана њиховим уделом у укупним улагањима у државне дужничке инструменте.

⁶ *FONDex* је индекс који представља кретање вредности инвестиционих јединица свих добровољних пензијских фондова на тржишту.

⁷ На дан када је први добровољни пензијски фонд почео с радом, 15. новембра 2006. године, почетна вредност *FONDex*-а износила је 1.000.

⁸ Годишња стопа.

⁹ Пад каматне стопе утиче на раст цене дужничких инструмената, и обрнуто. Цене инструмената дуже рочности осетљивије су на промене каматних стопа.

милијарде динара) по стопи од 4,57%, укупне тржишне вредности од 47,2 милијарде динара.

Тржишна вредност емитованих динарских државних дужничких инструмената, по рочности
(у млрд RSD)

Рок доспећа	T1 2018.	T2 2018.	T3 2018.	T4 2018.	T1 2019.
3м	-	-	-	-	-
6м	-	-	-	-	-
12м	-	-	-	-	-
18м	-	-	-	-	-
24м	-	-	-	-	-
36м	-	-	-	-	18,3
60м	57,7	27,0	18,5	-	10,6
84м	-	-	-	-	18,3
120м	76,7	20,0	10,9	-	-
Укупно	134,4	47,0	29,4	0,0	47,2

Извор: Министарство финансија.

Извршне стопе емитованих динарских државних дужничких инструмената, по рочности

Рок доспећа	T1 2018.	T2 2018.	T3 2018.	T4 2018.	T1 2019.
3м	-	-	-	-	-
6м	-	-	-	-	-
12м	-	-	-	-	-
18м	-	-	-	-	-
24м	-	-	-	-	-
36м	-	-	-	-	3,7%
60м	4,2%	4,0%	3,7%	-	4,0%
84м	-	-	-	-	4,6%
120м	5,2%	4,9%	4,8%	-	-

Извор: Министарство финансија.

У првом тромесечју 2019. године, државни дужнички инструменти у еврима емитовани су у укупној вредности од 295,6 милиона евра, и то: двогодишњи (71 милион евра) са стопом од 1%, трогодишњи (64,2 милиона евра) са стопом од 1,25%, петогодишњи (41,2 милиона евра) са стопом од 1,75%, десетогодишњи (69,7 милиона евра) са стопом од 3,25% и петнаестогодишњи (49,4 милиона евра) по стопи од 3,6%.

Тржишна вредност државних дужничких инструмената емитованих у еврима, по рочности
(у млн EUR)

Рок доспећа	T4 2017.	T1 2018.	T2 2018.	T3 2018.	T4 2018.	T1 2019.
12м	49,8	48,8	49,8	-	-	-
24м	-	38,8	13,9	-	-	71,0
36м	74,7	100,3	27,0	-	-	64,2
60м	49,7	97,5	39,3	-	-	41,2
84м	-	-	65,1	-	-	-
120м	-	86,9	-	-	-	69,7
180м	-	-	-	-	-	49,4
Укупно	174,1	372,3	195,1	-	-	295,5

Извор: Министарство финансија.

Извршне стопе државних дужничких инструмената емитованих у еврима, по рочности

Рок доспећа	T4 2017.	T1 2018.	T2 2018.	T3 2018.	T4 2018.	T1 2019.
12м	0,5%	0,5%	0,5%	-	-	-
24м	-	1,0%	0,7%	-	-	1,0%
36м	1,5%	1,2%	1,2%	-	-	1,3%
60м	2,4%	1,9%	1,8%	-	-	1,8%
84м	-	-	2,5%	-	-	-
120м	-	3,5%	-	-	-	3,3%
180м	-	-	-	-	-	3,6%

Извор: Министарство финансија.

Током првог тромесечја 2019. године, на Београдској берзи цене акција су смањене за 3,8%, мерено индексом *BELEX15*¹⁰ (вредност индекса на крају децембра била је 761,69). Индекс је за последњу годину дана смањен за 1,3%.

Референтна каматна стопа на крају марта 2019. године износила је 3%. Ниво каматних стопа које фондови остварују на средства у динарима на кастоди рачунима прати кретање референтне каматне стопе.

У првом тромесечју 2019. године динар је апрецирао према евр, тако да је на крају овог тромесечја вредност динара већа за око 0,2% него на крају претходног тромесечја. У истом периоду, вредност динара према долару мања је за 1,6%.

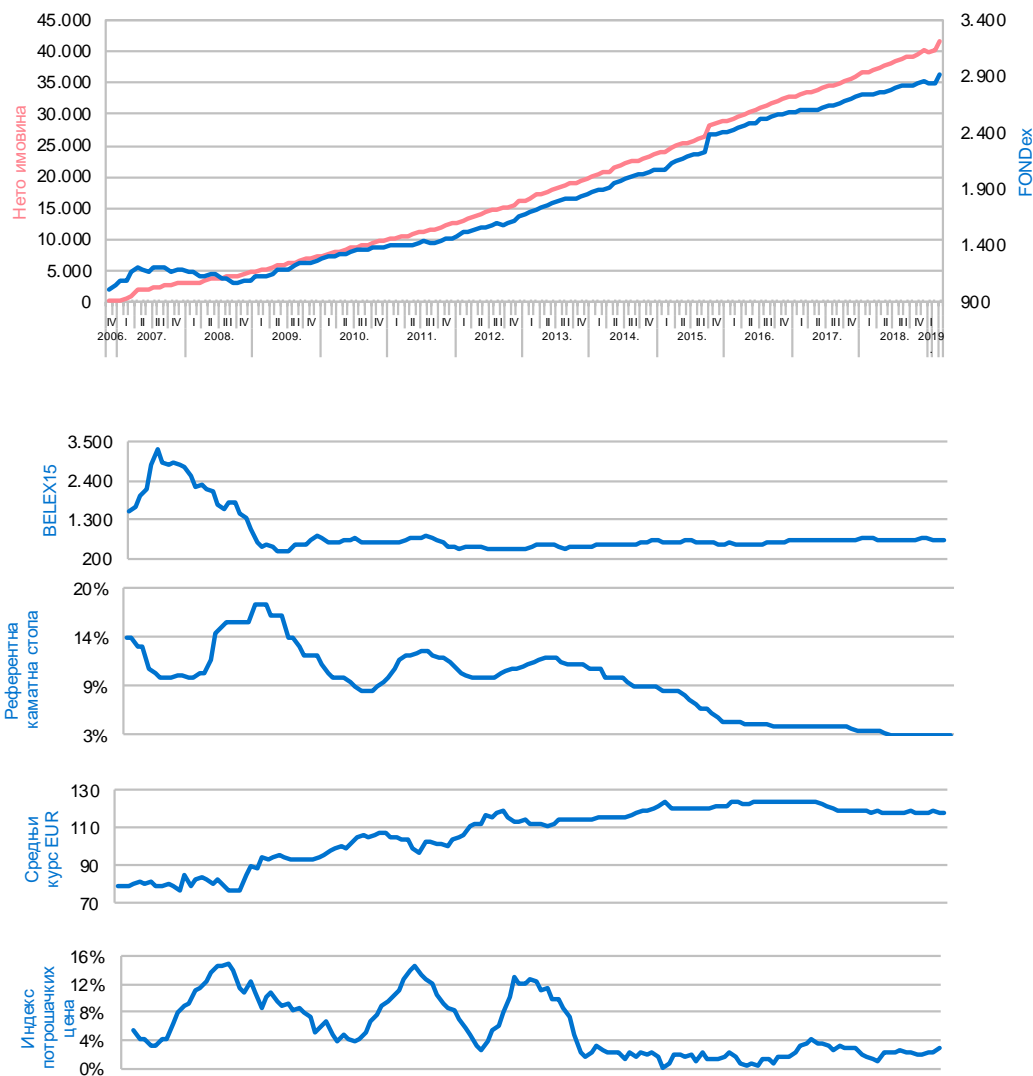
Стопе раста цена у јануару, фебруару и марту биле су 0,4%, 0,7%, односно 0,4%, респективно. Потрошачке цене у марту 2019. године, у поређењу са истим месецом претходне године, повећане су за 2,8%.¹¹

¹⁰ Од укупног улагања фондова у акције, највећи део односи се на акције које се налазе у корпи *BELEX15*, тако да овај индекс представља добру реперну вредност за акцијски део портфолија фондова.

¹¹ Извор: Републички завод за статистику.

Кретање вредности нето имовине, FONDEX-а и кључних показатеља од почетка пословања ДПФ
(у млн RSD, јединицама, односно у %)

5. Накнаде друштава за управљање

Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима прописује да друштва за управљање наплаћују накнаду за услуге друштва и накнаду за пренос рачуна члана фонда. Накнаде за услуге друштва за управљање наплаћују се приликом уплате пензијског доприноса и за управљање фондом.

Накнада за пренос рачуна може бити наплаћена само у висини стварних трошкова преноса.

Накнаде су један од параметара које члан треба да има у виду приликом избора фонда, али их не треба посматрати изоловано. Висина накнаде зависи и од инвестиционе политике, односно активности инвестирања. По правилу, активнији фондови, намењени млађим особама које ће доприносе уплаћивати у дужем временском периоду, више инвестирају у сложеније инструменте, преузимају већи ниво ризика и од таквих фондова се очекује већи принос, због чега имају и веће накнаде. С друге стране, требало би да фонд који инвестира пасивно и у сигурније финансијске инструменте има и мање накнаде. Инвестициону политику фонда, тј. планирано улагање средстава чланова фонда, очекивани принос фонда и ниво ризика који фонд (односно члан) преузима, као и накнаде које друштва наплаћују, треба посматрати заједно при доношењу одлуке о избору фонда.

Накнада приликом уплате је трошак који члан плаћа приликом уплате, као врсту улазне накнаде. Иако видљива на првом кораку, тј. приликом уплате средстава у фонд, то није и највећи трошак за члана.

Накнада при уплати доприноса у првом тромесечју 2019. године износила је 16,2 милиона динара, док је у истом периоду висина те накнаде просечно износила 1,50%.

Накнада за управљање се обрачунава свакодневно на вредност нето имовине фонда и садржана је директно у вредности инвестиционе јединице, тако да обрачуната и објављена вредност инвестиционе јединице јесте вредност након одбитка накнаде за управљање фондом.

У првом тромесечју 2019. године, укупна вредност накнада за управљање износила је 123,9 милиона динара, што износи око 88% укупно наплаћених накнада. Укупан износ средстава наплаћених по основу накнаде за управљање стално је растао од почетка пословања фондова. Међутим, измена прописа према којем се стопа по којој се обрачунава накнада за управљање фондом смањује са 2% на максимално 1,25% годишње утицала је на смањење средстава наплаћених по основу накнаде за управљање у 2018. години у односу на претходну годину.

У последњој години дана накнада за управљање износила је 485,3 милиона динара, док је у истом периоду остварена добит од 2,4 милијарде динара.

Износ наплаћених накнада друштава за управљање (у млн RSD)

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019. Т1
Накнада приликом уплате	42,9	56,9	54,9	59,4	57,9	60,1	58,7	55,4	53,0	56,8	61,0	66,3	16,2
Накнада за управљање	37,8	73,5	117,3	170,7	220,0	284,1	357,8	432,8	514,9	614,4	678,7	474,0	123,9

Извор: Народна банка Србије.

6. Обим трговања хартијама од вредности

Обим промета добровољних пензијских фондова у првом тромесечју 2019. године износио је 12,8 милијарди динара.

Просечно учешће добровољних пензијских фондова у промету на Београдској берзи у току овог тромесечја износило је 9,1%.

Трговање добровољних пензијских фондова хартијама од вредности (у млрд RSD)

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019. Т1
Обим промета ХоВ	14,9	19,3	13,2	12,9	21,2	14,5	11,5	24,2	3,2	12,8
Куповина	8,1	10,6	7,1	9,0	12,1	7,9	6,4	14,7	1,9	7,4
Београдска берза	1,3	0,7	0,3	0,4	0,5	0,9	1,1	3,7	1,0	1,0
Ванберзанско трговање	0,3	1,3	0,1	0,7	0,9	1,8	1,1	5,8	0,9	3,8
Аукције државних ХоВ	6,5	8,6	6,7	7,9	10,7	5,2	4,2	5,1	0,0	2,6
Продаја	0,8	3,8	4,2	2,0	5,4	3,6	3,0	7,4	1,0	4,0
Београдска берза	0,6	0,4	0,3	0,6	0,3	0,5	1,9	2,7	0,5	0,0
Ванберзанско трговање	0,2	3,4	3,9	1,4	5,0	3,2	1,1	4,7	0,5	4,0
Доспеће	6,1	4,9	2,0	2,0	3,7	2,9	2,1	2,2	0,3	1,4
Однос куповине према продаји и доспећу	1,2	1,2	1,1	2,3	1,3	1,2	7,5	1,5	1,4	0,0
Учешће у укупном промету на Београдској берзи	8,0%	3,8%	2,6%	3,4%	4,1%	6,1%	6,7%	33%	8,3%	9,1%

Извор: Београдска берза и Народна банка Србије.

7. Трансакциони трошкови

Трошкови настали у вези с куповином, продајом и преносом хартија од вредности (накнаде Централног регистра, берзанске накнаде, пореске обавезе) и трошкови текућег одржавања непокретности у које је уложена имовина фонда наплаћују се из имовине фонда. Остали трошкови наплаћују се из имовине друштва за управљање.

На крају првог тромесечја 2019. године код трансакционих трошкова, који се наплаћују из имовине фонда, трошкови Централног регистра имају већи удео од берзанских накнада, док су код трошкова које друштва за управљање плаћају из својих средстава накнаде брокера веће од трошкова кастоди банке.

Износ трансакционих трошкова (у млн RSD)

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019. Т1
Укупно	5,3	7,4	9,5	7,0	4,7	6,0	6,2	5,6	7,3	10,5	3,6	7,8
Брокерске накнаде	2,2	3,8	4,5	2,9	2,0	2,5	2,0	1,3	2,3	4,4	2,0	5,3
Накнаде кастоди банке	1,5	2,0	2,4	2,2	1,5	1,9	2,0	2,0	2,0	1,9	0,6	0,7
Берзанске накнаде	0,8	0,4	1,1	0,8	0,3	0,6	0,6	0,8	1,0	1,8	0,7	0,5
Накнаде централног регистра	0,6	1,2	1,5	1,1	0,9	0,9	1,6	1,6	2,0	1,8	0,3	1,1
Остали трошкови	0,2	-	-	-	-	0,1	0,0	-	0,0	0,6	0,2	0,2

Извор: Народна банка Србије.

8. Број и структура корисника

На крају првог тромесечја 2019. године, у фази акумулације¹² налази се 195.676 корисника¹³. Они имају 267.000 склопљених уговора о чланству¹⁴ у добровољним пензијским фондовима.

Учешће корисника услуга пензијских фондова у укупном броју запослених износи 9,4%¹⁵.

Број уговора и број корисника (у хиљадама)

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019. Т1
Број уговора	201,6	215,7	220,4	234,4	240,4	244,5	252,1	258,1	250,5	253,9	261,7	267,0
Број корисника	156,0	165,2	166,8	174,9	179,8	183,5	188,0	190,5	183,6	185,4	192,3	195,7
Удео активних корисника у укупном броју корисника	41,6%	36,0%	43,9%	35,1%	30,5%	30,3%	31,3%	25,3%	28,5%	33,6%	33,4%	33,8%

Извор: Народна банка Србије.

Структура корисника по динамици уплате (у јединицама и у %)

Корисници који су имали уплату	Период	Број корисника	Удео
	1 месец	66.203	34%
3 месеца	71.409	36%	
6 месеци	76.107	39%	
12 месеци	79.757	41%	
Од у члањења (1)	173.578	89%	
Без средстава на рачунима (2)	22.098	11%	
Укупно (1 + 2)	195.676		

Извор: Народна банка Србије.

Износ акумулираних средстава зависи од висине уплата, приноса које остварују фондови, висине накнада и дужине периода акумулације средстава, тако да се с повећањем износа доприноса и периода акумулације средстава, уз приносе које фондови остварују, повећава и износ просечних средстава на индивидуалним рачунима чланова. Просечан износ акумулираних средстава на рачунима чланова који су до сада најмање једном уплатили допринос износио је 239,9 хиљада динара и стално расте.

На крају првог тромесечја 2019. године број корисника који су чланови двају или више фондова износио је 41.399 или 21% укупног броја корисника.

¹² Чланство у фонду дели се на две фазе – фазу акумулације (период у коме се уплаћују средства) и фазу повлачења средстава (период када члан повлачи акумулирана средства).

¹³ Број корисника је број особа које су чланови добровољног пензијског фонда (или фондова). Овај број је мањи од броја уговора о чланству, с обзиром на то да знатан број корисника има више од једног склопљеног уговора о чланству у истом или у различитим фондовима.

¹⁴ Број уговора о чланству је збир броја индивидуалних уговора о чланству и броја чланова свих пензијских планова.

¹⁵ Извор броја запослених: Народна банка Србије.

Просечан износ акумулираних средстава на крају периода
(у хиљадама RSD)

2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019. Т1
-	34,6	52,2	70,5	84,5	105,3	127,3	148,3	179,4	200,6	219,3	235,8	239,9

Извор: Народна банка Србије.

У првом тромесечју 2019. године структура корисника по полу и износу њихових средстава није се знатно променила у односу на претходне периоде. Већину чине мушкарци, који у укупном броју корисника учествују са 58%.

Број корисника по броју фондова у којима су чланови
(у јединицама)

Број фондова	Број корисника
1	154.277
2	33.722
3	7.465
4	188
5	19
6	3
7	2
Укупно	195.696

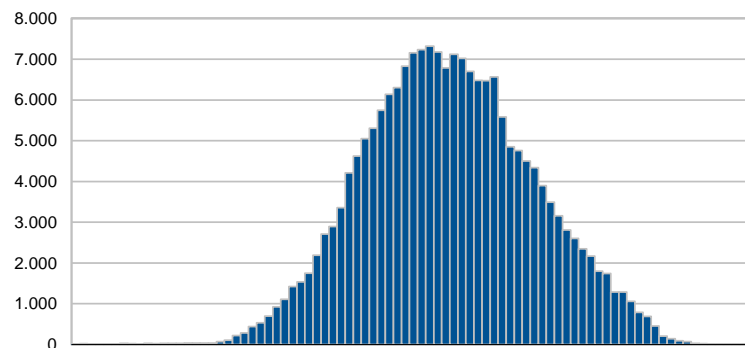
Извор: Народна банка Србије.

Број корисника по броју закључених уговора о чланству
(у јединицама)

Број уговора	Број корисника
1	141.241
2	41.668
3	9.609
4	2.464
5	493
6	152
7	35
8	10
9	2
10	2
Укупно	195.676

Извор: Народна банка Србије.

Расподела корисника и акумулираних средстава по годинама живота
(у јединицама, односно у RSD)

	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60+
Број корисника	170	428	8.911	42.225	69.649	50.948	22.800
Износ средстава (млн)	5	10	398	6.604	17.762	13.005	3.515
Просечна средства	31.765	23.762	44.613	156.410	255.020	255.256	154.156

Извор: Народна банка Србије.

Просечна старост корисника добровољних пензијских фондова на крају првог тромесечја 2019. године износи око 46 година, а највише је корисника старости од 40 до 60 година, око 62%. Процент корисника који су старији од 53 године сличан је као у претходним годинама и износи 28%.

9. Уплате, исплате и пренос средстава

У првом тромесечју 2019. године, од укупних уплата 50% односи се на индивидуалне уплате, 24% на уплате послодаваца који као обвезници уплате својим запосленима уплаћују доприносе у пензијски фонд, док се 26% односи на уплате преко пензијских планова. У последње четири године, укупне уплате средстава у добровољне пензијске фондове бележе тренд раста.

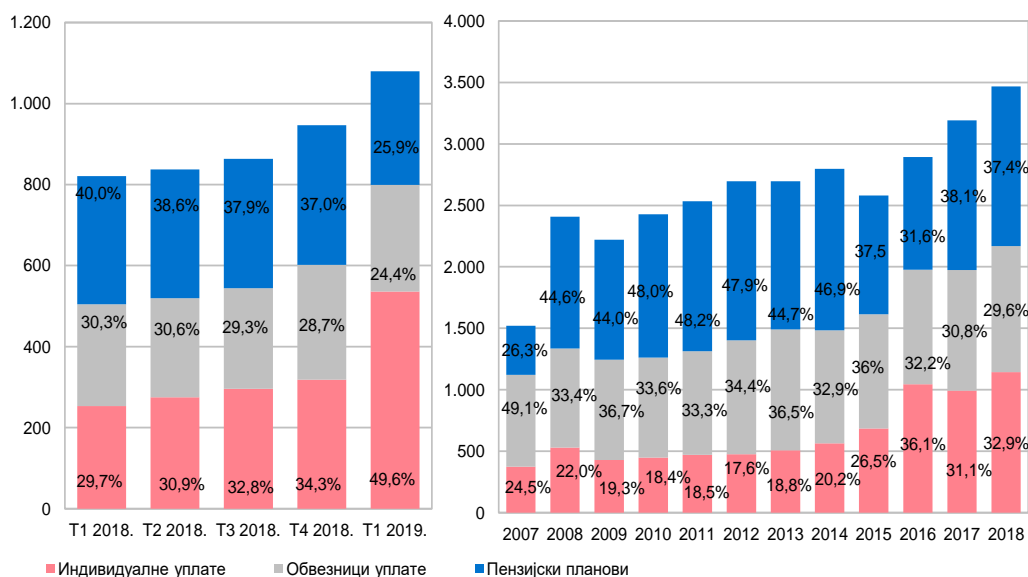
У првом тромесечју 2019. године укупне нето уплате износиле су 1,1 милијарду динара.

Укупне уплате доприноса у фондове (у млрд RSD)

2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019. Т1
1,50	2,25	2,22	2,43	2,53	2,70	2,70	2,80	2,58	2,89	3,19	3,47	1,08

Извор: Народна банка Србије.

Обим и структура укупних уплата доприноса (у млн RSD, односно у %)

Извор: Народна банка Србије.

Иако постоји могућност индивидуалних уплата доприноса, највећи број уплата врше послодавци који својим запосленима уплаћују средства у фонд, чиме показују висок степен одговорности према запосленима. Велики потенцијал за даљи раст броја чланова пензијских фондова управо је у компанијама с великим бројем запослених. На овај начин запослени, односно послодавци, могу остварити уштеде, с обзиром на то да се уплата пензијског доприноса у добровољне пензијске фондове из средстава послодавца ослобађа плаћања пореза на доходак грађана и доприноса за обавезно социјално осигурање до износа од 5.872¹⁶ динара по запосленом месечно, као и да се уплате у истом износу које послодавац реализује путем административне забране, обуставом и плаћањем из зараде запосленог ослобађају плаћања пореза. Наведене олакшице представљају додатни вид стимулације за запослене и послодавце да један део издвајања за зараде усмере ка штедњи у добровољним пензијским фондовима.

Средства се највећим делом исплаћују једнократно. С обзиром на то да средства повлаче чланови који испуњавају услове а нису дуго у фонду, акумулирана сума на њиховим рачунима релативно је мала, те је овакав начин исплате и очекиван, иако он не одговара природи добровољних пензијских фондова, која претпоставља коришћење акумулираних средстава у дужем временском периоду. С повећањем периода акумулације средстава и суме средстава на рачунима, може се очекивати повећање удела програмираних исплата и других начина повлачења.

Укупне исплате средстава члановима фондова

(у млн RSD)

2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019. Т1
141,4	384,6	448,5	458,1	517,6	751,7	945,2	1213,4	1226,2	1195,6	1342,4	1412,0	461,2

Извор: Народна банка Србије.

Исплате средстава из фондова повећавају се из године у годину. Оваква појава нормална је последица развоја система, јер ће се с повећањем доприноса и нето имовине, као и с повећањем броја година функционисања система добровољних пензијских фондова, повећавати и висина исплата посматрано у апсолутним износима.

У првом тромесечју 2019. године, укупне исплате корисницима износиле су 461,2 милиона динара.

Трансфери представљају пренос средстава из једног фонда у други. Члан фонда може пренети део средстава или сва средства, при чему плаћа само стварне трошкове преноса.

У првом тромесечју 2019. године трансфери су износили 46,4 милиона динара.

¹⁶ На основу одлуке Владе Републике Србије, једном годишње овај износ се усклађује с висином инфлације у претходној години.

Укупни трансфери између фондова

(у млн RSD)

2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
												T1
19,5	235,1	141,5	216,1	165,9	72,3	137,2	126,3	219,7	267,5	263,0	229,7	46,4

Извор: Народна банка Србије.